

Dosarul nr. 1ra-784/2022
1-18174439-01-1ra-24052022

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

20 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență :

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Țurcan Anatolie, Cobzac Elena, Plămădeală Ghenadie, Catan Liliana

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Sâli Radu, și de către avocatul Bondarenco Oleg în numele inculpatei Dadus Silvia, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 ianuarie 2022, în cauza penală privind-o pe

Dadus Silvia XXXXX, născută la xxxxx, originară și domiciliată în raionul xxxxx.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 27.07.2018 – 18.06.2021 (prima instanță);
2. 13.07.2021 – 18.01.2022 (instanța de apel);
3. 24.05.2022 – 20.09.2022 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursurilor ordinare în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 18 iunie 2021, a fost încetat procesul penal privind-o pe Dadus Silvia, învinuită de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, pe motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează tragerea la răspundere penală.

1.1. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că potrivit rechizitoriului, Dadus Silvia a fost învinuită de faptul că la începutul lunii iunie 2014, data exactă în cadrul urmăririi penale nu a fost posibil de stabilit, aflându-se în s.xxxxx, acționând prin înțelegere prealabilă și de comun acord cu persoane în privința cărora au fost disjuse materialele urmăririi penale într-o procedură separată, precum și cu alte persoane neidentificate la moment de către organul de urmărire penală, urmărind scopul exploatarei sexuale comerciale, prin abuz de poziția de vulnerabilitate a victimei, datorită situației precare a acesteia, din punct de vedere a supraviețuirii sociale, a recrutat-o pe Vladei Veronica xxxxx, născută la xxxxx, să presteze servicii sexuale comerciale pe teritoriul or. xxxxx.

În continuare, la 27.06.2014, tot ea, acționând cu persoane în privința cărora au fost disjuse materialele urmăririi penale într-o procedură separată, precum și cu alte persoane neidentificate la moment de către organul de urmărire penală, întru realizarea intențiilor sale de exploatare sexuală comercială a victimei, procurându-i biletul avia cu ruta Chișinău-Istanbul, au organizat transportarea numitei Vladei

Veronica în or. xxxxx.

Ajungând în or. Istanbul, Turcia, Vladei Veronica a fost adăpostită într-un apartament împreună cu alte domnișoare, neidentificate la moment de către organul de urmărire penală, cu care în diferite localuri din acest oraș a fost exploatată sexual până la 26.09.2014, după care Vladei Veronica a revenit în Republica Moldova.

Tot ea, Dadus Silvia, a fost învinuită de faptul că aproximativ în luna noiembrie 2014, acționând prin înțelegerea prealabilă și de comun acord cu persoanele nestabilite de către organul de urmărire penală pe nume „Dașa” și „Albert”, precum și cu alte persoane neidentificate, urmărind scopul exploatării sexuale comerciale, prin rețeaua de socializare „odnoklassniki.ru”, prin abuz de poziția de vulnerabilitate a victimei, datorită situației precare a acesteia, din punct de vedere a supraviețuirii sociale a recrutat-o pe Vladei Veronica xxxxx, născută la xxxxx, să presteze servicii sexuale comerciale pe teritoriul or. xxxxx.

În continuare, la 18.12.2014, Dadus Silvia, acționând cu persoanele nestabilite de organul de urmărire penală pe nume „Dașa” și „Albert”, precum și cu alte persoane neidentificate de către organul de urmărire penală, întru realizarea intențiilor sale de exploatare sexuală comercială a victimei, procurându-i bilet avia, au organizat transportarea lui Vladei Veronica în or xxxxx.

Ajungând în or. xxxxx, Vladei Veronica a fost adăpostită în incinta cazinoului „Bling” și exploatată sexual comercial până în luna februarie 2015, după care a revenit în Republica Moldova.

Astfel, potrivit rechizitoriului, Dadus Silvia a fost învinuită de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin.(2) lit. b), d) Cod penal – trafic de ființe umane, adică recrutarea și transportarea unei persoane cu consimțământul acesteia, în scop de exploatare sexuală comercială, prin abuz de poziție de vulnerabilitate, faptă comisă de către două sau mai multe persoane.

2. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către procuror, prin care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care Dadus Silvia să fie recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal la o pedeapsă de 7 ani închisoare, cu executare în penitenciar pentru femei, cu privarea de dreptul de a practica activități legate de transportarea persoanelor peste hotare pe un termen de 5 ani.

În susținerea apelului declarat, acuzatorul de stat a invocat că:

- prima instanță a adoptat o soluție greșită de încetare a procesului penal în privința inculpatei Dadus Silvia, constatând eronat admiterea unor încălcări procesuale admise de organul de urmărire penală la efectuarea urmăririi penale care au dus, în esență, la soluția de declarare a nulității ordonanței de punere sub învinuire a lui Dadus Silvia din 04.04.2018, fapt ce exclude, în consecință, tragerea la răspundere penală a inculpatei și condiționează încetarea procesului penal în privința acesteia;

- alegațiile primei instanțe referitoare la faptul că anume de la pornirea urmăririi penale, Dadus Silvia a dobândit calitatea procesuală de bănuț, „urmărirea penală fiind pornită in personam” sunt incorecte. În argumentarea acestei poziții, instanța s-a axat pe faptul că, prin indicarea numelui inculpatei în textul ordonanțelor prin care a fost pornită urmărirea penală, acesteia i-a fost atribuită calitatea de bănuț,

această constatare contravine situației de fapt și de drept existente. Or, în partea dispozitivă a ordonanțelor, prin care a fost pornită urmărirea penală, nu este indicat numele inculpatei, ele fiind pornite „*in rem*” și nu „*in personam*”. Simpla utilizare a numelui lui Dadus Silvia nu prezumă că, în privința acesteia au fost întreprinse acțiuni procesuale ce ar reprezenta repercusiuni importante pentru aceasta. De fapt, până la atribuirea prin acte stipulate în art. 63 Cod de procedură penală, a calității de bănuț, organul de urmărire penală nu a întreprins acțiuni procesuale în privința ei și cu participarea lui Dadus Silvia, sau acțiuni procesuale ce într-un mod oarecare ar fi lezat acesteia dreptul la un proces echitabil. La acest compartiment urmează de atras atenția, că deși instanța în motivarea sentinței a stabilit că Dadus Silvia a dobândit calitatea procesuală în momentul emiterii ordonanțelor de pornire a urmăririi penale, adică - 11.09.2017 și 20.09.2017, totuși ulterior stabilește o altă dată la care urma a fi recunoscută în calitate de bănuț, și anume - „...cel târziu 03.12.2017...”, aducând ca argumente în acest sens alte circumstanțe în favoarea lor, și anume: acțiunea ce citare în calitate de bănuț;

- aprecierea situației de fapt și de drept privind atribuirea totodată, a calității de bănuț lui Dadus Silvia prin niște acte (acțiunea de citare în calitate de bănuț) care de fapt nu i-au adus nici o ingerință în sensul art. 6 CEDO a fost făcută incorect de către prima instanță și nu pot fi atribuite la noțiunea de „acuzatie în materie penală”. Or, după cum s-a stabilit în cadrul audierii inculpatei ultima a declarat doar că: „...mama i-a comunicat că acasă a venit o citație și a fost chemată la organele de urmărire penală”. Prin ce se conchide că Dadus Silvia, fiind în acel moment peste hotarele Republicii Moldova, a cunoscut telefonic prin intermediul mamei acesteia, doar despre faptul că este citată la organele de poliție, fără a fi stabilit în rezultatul audierii ei: de către cine concret a fost citată, unde a fost citată, dacă a cunoscut motivul citării sau esența citației;

- în ședința de judecată, potrivit procesului verbal de audiere a inculpatei, ultima nu a declarat precum că a purtat careva discuții cu reprezentantul organului de urmărire penală în legătură cu careva acuzații de comiterea de către ea a unei infracțiuni. În consecință, instanța contrar acestor circumstanțe stabilite, și-a asumat concluzii fără a avea la bază careva declarații în acest sens, concluzionând ulterior greșit (doar în baza conținutului citației și raportului ofițerului de urmărire penală din 27.11.2017 din materialele dosarului) că: „...Citarea și notificarea lui Dadus Silvia despre bănuțala imputată și necesitatea prezentării la sediul organului de urmărire penală pentru audieri, cu siguranță a avut un impact major asupra inculpatei având în vedere repercusiunile asupra situației sale personale (necesitatea părăsirii locului de trai din afara hotarelor țării, pentru a se prezenta la audieri în Republica Moldova, stresul și incertitudinea vizavi de situația sa procesuală, posibila reținere, arestare preventivă, despărțire de copilul bolnav pe o perioadă nedeterminată etc.)...”. Or, inculpata Dadus Silvia nu a adus la cunoștință instanței careva situații din cele enumerate supra care ar putea duce la astfel de concluzii și care într-un final ar putea fi cuprinse în noțiunea de repercursiuni importante pentru situația persoanei (stres, necesitatea de a părăsi altă țară sau incertitudini vis-a-vis de posibila reținere sau arestare).

Totodată, în cadrul cercetărilor judecătorești, instanța nu a pus în discuție

raportul ofițerului principal al SUP a CCTP al IINI al IGP, Ceban Alexandru, din 25.11.2017, în baza căruia, ulterior, a stabilit că Dadus Silvia prin aceasta a fost notificată telefonic. Prin urmare, notificarea oficială venită din partea autorității competente, se constată a fi ordonanța de recunoaștere a cet. Dadus Silvia în calitate de bănuită din 09.01.2018. La acest compartiment a menționat că prima instanța nu și-a motivat soluția prin prisma art. 3 CtEDO, dreptul la o investigație detaliată și efectivă a victimelor traficului de ființe umane, în raport cu presupusele încălcări ale drepturilor inculpatului, (care nu au fost invocate de apărare în cursul efectuării acțiunii - când partea a fost prezentă, sau la terminarea urmăririi penale - când partea a luat cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată), ce ține de procedura recunoașterii în calitate de bănuit. Prima instanță, contrar tuturor circumstanțelor faptice stabilite în rezultatul cercetării probelor acuzației, ilegal a încetat procesul penal în privința lui Dadus Silvia, învinuită de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, din motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

2.1. În apelul declarat de către avocatul Dilion Dorina în numele inculpatei Dadus Silvia, s-a solicitat casarea integrală a sentinței primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de achitare, din motiv că fapta inculpatei nu întrunește elementele infracțiunii incriminate.

În motivarea apelului, apărarea a invocat următoarele:

- în cursul judecării cauzei, cu certitudine, s-a constatat insuficiența probatoriului pentru pronunțarea unei sentințe de condamnare, iar organul de urmărire penală a colectat și administrat la faza de urmărire penală un șir de probe incerte și irelevante;

- potrivit actului de învinuire, inculpata Dadus Silvia a fost învinuită de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, însă actul de învinuire nu este precis și complet pentru a convinge un observator obiectiv în săvârșirea de către inculpată a infracțiunii incriminate, or materialele dosarului nu atestă acțiuni de recrutare și transportare întreprinse de inculpată în scopul de exploatare sexuală comercială în raport cu partea vătămată. În cadrul audierilor Dadus Silvia a relatat că: „în vara anului 2014, se afla în oșpeție la cunoscuta sa pe nume Eugenia, care locuiește în s. xxxxx. La aceasta în oșpeție se afla o persoană necunoscută ei, pe nume Veronica. În timp ce stăteau la masă, ea le-a povestit despre cum în perioada anilor 2012-2013 a ajuns la muncă în Turcia, unde a fost impusă să practice prostituția. Le-a explicat acestora despre faptul cum a fost înșelată de către persoanele necunoscute, când era în căutarea unui loc de muncă. Toate aceste discuții au avut loc în prezența Veronicăi. În cadrul discuțiilor, ea a înțeles că Veronica avea intenții să plece undeva la lucru peste hotare. Peste puțin timp de la această întâlnire, Veronica a contactat-o pe Silvia prin rețeaua de socializare „odnoclassniki”.ru. Din discuții, aceasta a înțeles că Veronica se află la muncă în Turcia, unde practica prostituția de bună voie, fără a fi impusă de cineva. Tot atunci a aflat că numele Veronicăi este Vladei. Prin această rețea de socializare, Silvia a fost contactată de Veronica de mai multe ori. Aceasta niciodată nu s-a plâns precum ar avea careva probleme cu lucru, legat de prestarea serviciilor sexuale contra plată.

Ea venea din Turcia acasă, stătea puțin timp, după care iar pleca. Ultima comunicare telefonică cu Veronica, Silvia a avut-o prin intermediul aplicației „Whatsapp”, când ea a încercat prin amenințări să estorce de la Silvia bani, spunându-i că o va denunța la poliție, precum că ea a traficată-o în Turcia, pentru exploatare sexuală comercială. După acest fapt, Silvia a întrerupt orice comunicare cu Veronica”. A mai declarat inculpata că nu a avut nici o atribuție la organizarea plecării Veronicăi Vladei în xxxxx, pentru prestarea serviciilor sexuale și ulterior, în Ciprul de Nord. Nu cunoaște persoane pe nume Ozturk Cristina, Ozturk Ilhan, "Dașa" și "Albert". Aproximativ din perioada anilor 2012-2013 concubinează cu Reșat Uzgel în or. Yalova, împreună cu copilul său minor, care este invalid de gradul I. Cele relatate de inculpată se confirmă prin certificatul de dizabilitate de gradul I, eliberat pe numele Dadus Gabriela (fiica inculpatei Dadus Silvia), precum și prin informația nr. 01-5-5 din 12.02.2020, prezentată de Centrul Republican de Reabilitare pentru copii, care confirmă că copilul Dadus Gabriela a fost internată la tratament împreună cu mama, dn. Dadus Silvia, în perioada 18.06. - 05.07.2014. Atare circumstanțe confirmă că la data de 27.06.2014 inculpata nu s-a aflat pe Aeroportul Chișinău, respectiv, nu a organizat și nu a participat la plecarea părții vătămate Vladei Veronica în or. xxxxx;

- lipsesc probe în sensul abuzului de poziția de vulnerabilitate. Noțiunea de „abuz de poziția de vulnerabilitate a victimei” nu este una abstractă, astfel, acest aspect urmează a fi constatat, incriminat și probat, or, reieșind din doctrina dreptului penal, precum și în notele interpretative ale Protocolului anti-trafic este explicat că abuzul/profitarea de poziție de vulnerabilitate constă în utilizarea de către traficant a stării speciale în care se găsește o persoană. Astfel, starea de vulnerabilitate trebuie să se refere la situația în care anumite condiții de sărăcie extremă, izolarea, lipsa oricărei susțineri și/sau condiții de supunere a femeii altor membri de familie determină persoana traficată dintr-un caz concret să nu aibă de ales decât să se supună. Așadar, potrivit informației eliberată de Primăria s. Malcoci, raionul Ialoveni, la adresarea organului de urmărire penală pentru organizarea studierii părții sociale a victimei (f.d. 62-64), nu s-a confirmat faptul că familia părții vătămate face parte din categoria familiilor social vulnerabile. Totodată, s-a constatat faptul că această familie nu a beneficiat de careva ajutoare din partea APL în perioada a. 2013-2014, iar potrivit informației nominalizate, în a. 2016 Vladei Veronica a primit prin contract de donație de la părinți casa de locuit, suprafața de 118 m/p și teren aferent 0,09 ha situată în s. xxxxx. Așadar, apărarea a respins argumentul acuzării, precum că "în vara a. 2014 Vladei Veronica era în proces de divorț cu soțul ei Vladei Sergiu și, având la întreținere un copil minor în vîrstă de 4 ani, era în căutarea unui loc de muncă, din motiv că starea materială era destul de grea". Suplimentar, potrivit înscrisurilor prezentate de partea apărării, prin Hotărârea Judecătorei Ungheni din 03 septembrie 2014, a fost desfăcută căsătoria încheiată între Vladei Sergiu și Vladei Veronica, domiciliul copilului minor Vladei Daniela, xxxxx, fiind stabilit la domiciliul reclamantului Vladei Sergiu. Prin hotărârea Judecătorei Ungheni din 10 aprilie 2015 s-a încasat de la Vladei Veronica în beneficiul cet. Vladei Sergiu pensia pentru întreținerea copilului minor Vladei Daniela. Prin hotărârea Judecătorei Ungheni din 04 august 2015, Vladei Veronica a fost recunoscută decăzută din drepturile părintești față de copilul minor Vladei Daniela, lui Vladei Sergiu fiindu-i

recunoscut dreptul de singură persoană să exercite drepturile părintești. Mai mult, martorul Chiriluc Eugenia, prezentată instanței de judecată în calitate de martor al acușării, nu a confirmat existența stării de vulnerabilitate a părții vătămate (așa după cum a invocat partea vătămată), declarând că nu cunoaște nimic despre starea financiară a părții vătămate, atunci când a cunoscut-o în vara anului 2014;

- la capitolul incriminării săvârșirii infracțiunii „de către două sau mai multe persoane”, acușarea nu a prezentat probe pertinente și concludente. Astfel, în pofida administrării proceselor-verbale privind prezentarea spre recunoaștere după fotografii a persoanelor „Ozturk Cristina”, „Ozturk Ilham”, „Pașa” și „Albert”, aceste persoane nu au fost identificate și/sau audiate în persoană de către organul de urmărire penală, ultimul nici nu a depus efort și nu a demonstrat faptul că a încercat la stabilirea identității acestora și audierii lor. Mai mult, nici prima instanță nu a avut posibilitate de a se convinge de existența unor astfel de persoane și atribuția lor la circumstanțele descrise de partea vătămată. Sub acest aspect, declarațiile martorului Chiriluc Eugenia precum că plecarea părții vătămate în Turcia și Ciprul de Nord ar fi avut loc cu ajutorul inculpatei, nu pot fi reținute drept concludente, or aceste circumstanțe nu sunt cunoscute martorului personal, dar, după cum relatează aceasta, doar din cuvintele părții vătămate. Astfel, declarațiile părții vătămate Vlădei Veronica cu referire la acușările aduse inculpatei de organului de urmărire penală, nu pot fi reținute drept veridice, or numita a dat declarații contradictorii, care se combat prin materialele dosarului și alte probe administrate în cursul judecării cauzei. Altfel spus, declarațiile părții vătămate Vlădei Veronica nu pot fi puse la baza sentinței de condamnare și nu pot fi apreciate drept probă determinantă or, în afară de declarațiile ultimei, la caz, nu există absolut nici o probă concludentă și utilă care în coraborare cu alte probe ar confirma acușările înaintate inculpatei;

- constatările generale privitor la vinovăția inculpatei în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, conform actului de învinuire, nu pot fi reținute drept o argumentare suficientă privind vinovăția acesteia, prin prisma exigențelor prevăzute de art. 6 și 5 CEDO.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău di 18 ianuarie 2022 au fost respinse, ca nefondate, apelurile declarate, cu menținerea sentinței primei instanțe.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că prima instanță, cercetând în cumul probele administrate în ședința de judecată prin prisma admisibilității, pertinentei și concludenței, utilității și veridicității, a stabilit o corectă situație de fapt și de drept, just ajungând la concluzia de a înceta procesul penal de învinuire a lui Dadus Silvia de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, din motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează tragerea la răspundere penală.

Cu referire la argumentele invocate de către acușare în susținerea apelului declarat, instanța de apel a statuat că acestea reprezintă opinia subiectivă a apelantului or, prima instanță în sentința sa, corect și justificat și-a motivat soluția sub aspectul încetării procesului penal de învinuire a lui Dadus Silvia în baza art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, din motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează tragerea la răspundere penală, luând în vedere probele prezentate

atât de către partea acuzării, cât și cea a apărării.

Subsidiar, instanța de apel a notat că prima instanță, în mod justificat, a reținut că, urmărirea penală în cauza penală nr. 2017515183 a fost pornită de organul de urmărire penală al CCTP al INI al IGP, pe 11.09.2017, pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal.

Urmărirea penală în cauza penală nr. 2017515189 a fost pornită de organul de urmărire penală al CCTP al INI al IGP, pe 20.09.2017, pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art. 165 alin.(2) lit. d) Cod penal.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, din 21.09.2017, ambele cauze penale au fost conexe într-o singură procedură.

Potrivit ordonanței de începere a urmăririi penale în cauza nr. 2017515183, aproximativ la începutul lunii iunie 2014, cet. Dadus Silvia Ghenadie, născută la 11.10.1993, aflându-se în satul xxxxx, acționând prin înțelegerea prealabilă și de comun acord cu persoanele nestabilite pe nume „Cristina” și „Sedat”, precum și cu alte persoane neidentificate, urmărind scopul exploatării sexuale comerciale, prin abuz de poziția de vulnerabilitate a victimei, datorită situației precare a acesteia, din punct de vedere a supraviețuirii sociale a recrutat-o pe cet. Vladei Veronica xxxxx, născută la xxxxx să presteze servicii sexuale comerciale pe teritoriul or xxxxx.

În continuare, la 27.06.2014 cet. Dadus Silvia, acționând cu persoanele nestabilite pe nume „Cristina” și „Sedat”, precum și cu alte persoane neidentificate, întru realizarea intențiilor sale de exploatare sexuală comercială a victimei, procurându-i biletul avia cu ruta Chișinău-Istanbul, au organizat transportarea cet. Vladei Veronica în or. xxxxx. Ajungând în xxxxx, Vladei Veronica a fost adăpostită într-un apartament împreună cu alte domnișoare, neidentificate de către organul de urmărire penale, cu care în diferite localuri din acest oraș a fost exploatăată sexual pînă la 26.09.2014, după ce Vladei Veronica a revenit acasă.

Potrivit ordonanței de începere a urmăririi penale în cauza nr. 2017515189, aproximativ în luna noiembrie 2014, cet. Dadus Silvia xxxxx, născută la xxxxx, acționând prin înțelegerea prealabilă și de comun acord cu persoanele restabilite pe nume „Dașa” și „Albert”, precum și cu alte persoane neidentificate, urmărind scopul exploatării sexuale comerciale, prin rețea de socializare „odnoklassniki.ru”, prin abuz de poziția de vulnerabilitate a victimei, datorită situației precare a acesteia, din punct de vedere a supraviețuirii sociale a recrutat-o pe cet. Vladei Veronica xxxxx, născută la xxxxx să presteze servicii sexuale comerciale pe teritoriul or. Lefcoşa, Cipru de Nord.

În continuare, la 18.12.2014 cet. Dadus Silvia, acționând cu persoanele nestabilite pe nume „Dașa” și „Albert”, precum și cu alte persoane neidentificate, întru realizarea intențiilor sale de exploatare sexuală comercială a victimei, procurându-i biletul avia, au organizat transportarea cet. Vladei Veronica în or. xxxxx. Ajungând în or. xxxxx, Vladei Veronica a fost adăpostită în cazinoul „Bling” și exploatăată sexual comercial pînă în luna februarie 2015, după ce ultima a revenit acasă.

Potrivit materialelor cauzei, la data de 20.11.2017 ofițerul principal al SUP a CCTP al INI al IGP, Ceban Alexandru, a dispus citarea cet. Dadus (Starașciuc) Silvia

xxxxx pentru 28.11.2017, orele 09:00 min., pentru a fi recunoscută și audiată în calitate de bănuită.

Totodată, potrivit raportului ofițerului principal al SUP a CCTP al INI al IGP, Alexandru Ceban, la data de 25.11.2017, la orele 17:29 min., acesta a avut o discuție telefonică cu Dadus Silvia, care i-a comunicat că la acel moment se afla în Turcia, asigurând prezentarea sa în fața organului de urmărire penală la începutul lunii ianuarie 2018.

Ulterior, prin ordonanța ofițerului principal al SUP a CCTP al INI al IGP, Ceban Alexandru, din 09.01.2018, Dadus Silvia a fost recunoscută și audiată în calitate de bănuită de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin.(2) lit.b), d) Cod penal.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Pitel Anatolie, datată cu 04.04.2018, Dadus Silvia a fost pusă sub învinuire, fiindu-i incriminată comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit.b), d) Cod penal. Învinuirea a fost înaintată Silviei Dadus la aceeași dată, fiindu-i înmînată informația cu privire la drepturile și obligațiile procesuale ale învinuitului.

Raportînd situația examinată la prevederile normelor de drept ce reglementează procedura menținerii persoanei în calitate de bănuit, procedura și termenii de înaintare a învinuirii în privința persoanei recunoscute în calitate de bănuit, precum și verificării legalității actelor procedurale adoptate în legătură cu această etapă de desfășurare a procesului penal, instanța de apel a relevat următoarele.

În speță, Dadus Silvia a fost recunoscută în calitate de bănuită de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin.(2) lit. b), d) Cod penal, în cauza penală nr. 2017515183, prin ordonanța din 09.01.2018.

Potrivit art. 63 alin.(1¹) Cod de procedură penală, ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit și informația despre drepturile prevăzute la art.64 se aduc la cunoștință în decurs de 5 zile din momentul de emiteră a ordonanței, dar nu mai tîrziu de ziua în care bănuitul s-a prezentat sau a fost adus silit, ori din momentul de începere a primei acțiuni procedurale efectuate în raport cu acesta.

Se reține că în conformitate cu prevederile art. 63 alin. (2) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuit: 1) persoana reținută – mai mult de 72 de ore; 2) persoana în privința căreia a fost aplicată o măsură preventivă neprivativă de libertate – mai mult de 10 zile din momentul cînd i s-a adus la cunoștință ordonanța despre aplicarea măsurii preventive; 3) persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni.

Potrivit alineatului (3), la momentul expirării, după caz, a unui termen indicat în alin.(2), organul de urmărire penală este obligat să elibereze bănuitul reținut ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunînd scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire. În caz de prelungire a termenului de menținere în calitate de bănuit mai mult de 3 luni, ofițerul de urmărire penală este obligat să informeze imediat bănuitul despre aceasta.

În Decizia nr.25 din 29.03.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr.20g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 63 alin.(1) punctele 1)-3) și alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală (recunoașterea calității de bănuțit a persoanei), Înalta Curte de jurisdicție constituțională a indicat că dispozițiile articolului 63 alin.(1) pct.1)-3) din Codul de procedură penală contravin dispozițiilor articolelor 4, 20, 23 alin.(2), 26 alin.(1)-(3) și 54 alin.(1) din Constituție, în măsura în care nu stabilesc și alte acte procedurale care ar conține o acuzație în materie penală.

Curtea a observat că articolul 63 alin.(1) din Codul de procedură penală stabilește că persoanei îi poate fi recunoscută calitatea de bănuțit doar dacă în privința acesteia a fost emis unul dintre următoarele acte procedurale: 1) procesul-verbal de reținere, 2) ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate și 3) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuțit. De asemenea, potrivit pct.3) din alin.(2) al aceluiași articol, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuțit mai mult de 3 luni sau mai mult de 6 luni doar persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate.

Astfel, Curtea a reținut că modalitățile de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuțit reglementate de articolul 63 alin.(1) din Codul de procedură penală se referă la prima componentă a conceptului de “acuzație în materie penală” în sensul Convenției, și anume la “notificarea oficială, din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale”.

Cu referire la criticile de neconstituționalitate invocate în sesizare, potrivit cărora modalitățile de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuțit stabilite de articolul 63 alin.(1) din Cod sunt reglementate în mod limitativ, Curtea a mai reținut că problema abordată de autorul excepției își găsește soluția în cuprinsul alin. (1¹) din același articol, care prevede că ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuțit și informația despre drepturile prevăzute la articolul 64 se aduc la cunoștință în decurs de 5 zile [...] din momentul de începere a primei acțiuni procedurale efectuate în raport cu acesta.

Astfel, Curtea a observat că soluția legislativă prevăzută de alin.(1¹) din articolul 63 din cod reprezintă o excepție de la alin.(1) din același articol și corespunde celui de-a doilea element al noțiunii de “acuzație în materie penală” în sensul Convenției, care se manifestă prin existența unor “repercusiuni importante asupra situației (persoanei)”. Excepția menționată constă în faptul că, în cazul în care față de o persoană există anumite bănuieli rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și în raport cu aceasta sunt efectuate anumite acțiuni procedurale, care creează repercusiuni importante asupra situației persoanei, organele de urmărire penală au obligația de a recunoaște această persoană în calitate de bănuțit în decurs de 5 zile din momentul de începere a primei acțiuni procedurale.

Din cele menționate, Curtea a relevat că aprecierea existenței sau a absenței unor “repercusiuni importante pentru situația (persoanei)” reprezintă factorul determinant în procesul de calificare a percheziției atât sub aspectul unei “acuzații în materie penală”, în sensul articolului 6 § 1 din Convenție, cât și sub aspectul dispozițiilor articolului 63 alin.(1¹) din Codul de procedură penală.

În acest sens, legislatorul le-a acordat organelor de urmărire penală și instanțelor de judecată competența de a aprecia, în fiecare caz concret, dacă acțiunile procedurale efectuate în cadrul urmăririi penale au produs sau nu repercusiuni importante pentru situația persoanei și dacă, în consecință, persoanei trebuie să-i fie recunoscută calitatea de bănuît în sensul alin. (1¹) al articolului 63 din Cod, având în vedere particularitățile fiecărui caz concret.

Prin urmare, Curtea a reținut că articolul 63 alin.(1) din Codul de procedură penală prevede o listă exhaustivă de acte procedurale prin care persoanei îi poate fi recunoscută calitatea de bănuît, însă, prin excepția instituită de alin. (1¹) din același articol, legislatorul stabilește anumite garanții pentru situațiile în care organele de urmărire penală desfășoară acțiuni procedurale care au consecințe importante pentru persoană, fapt care corespunde rigorilor dreptului la un proces echitabil stabilit de articolul 20 din Constituție.

În atare circumstanțe, instanța de apel a reținut că organul de urmărire penală a citat-o pe Dadus Silvia în calitate de bănuîtă de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin.(2) lit. b), d) Cod penal, pentru 28.11.2017, notificând-o despre acest fapt și telefonic, pe 25.11.2017.

Citarea și notificarea lui Dadus Silvia despre bănuiala imputată și necesitatea prezentării la sediul organului de urmărire penală pentru audieri, cu siguranță a avut un impact major asupra inculpatei, având în vedere repercursiunile asupra situației sale personale (necesitatea părăsirii locului de trai din afara hoterlor țării, pentru a se prezenta la audieri în Republica Moldova, stresul și incertitudinea vizavi de situația sa procesuală ulterioară, posibila reținere, arestare preventivă, despărțire de copilul bolnav pe o perioadă nedeterminată etc.).

Existența unor suspiciuni rezonabile privind comiterea infracțiunii imputate lui Dadus Silvia, la momentul dispunerii citării acesteia de organul de urmărire penală pentru 28.11.2017, rezultă cert din conținutul citației și raportului ofițerului de urmărire penală din 27.11.2017.

Potrivit jurisprudenței CtEDO, în sensul art. 6 paragraf 1) al Convenției, „acuzatie în materie penală” reprezintă notificarea oficială, ce emană de la o autoritate competentă, a faptului că unei persoane i se impută săvârșirea unei fapte penale, ceea ce atrage repercusiuni importante asupra respectivei persoane (a se vedea Hotărîrea ECKLE versus Republica Federativă Germania, 15.07.1982, par. 73; Hotărîrea DEWEER versus Belgia, 27.02.1980, par. 46) (CtEDO, hotărîrea ENGEL și alții vs Olandei, din 8 iunie 1976, §81, Adolf vs Austiei, hot. din 28.03.1982, § 30; Campell și Fel vs Regatul Unit, hot. din 28 iunie 1984§ 68-74).

Astfel, CtEDO a stabilit trei criterii alternative („criterii Engel”) pentru a aprecia dacă o ramură a dreptului intern intră în noțiunea de „acuzatie în materie penală”: calificarea faptei ca infracțiune în dreptul intern, natura faptei incriminate și natura și gradul de severitate a sancțiunii ce poate fi aplicată autorului ei (Hotărîrea CEDO Schmutz vs Austria, 23.10.1995, par. 27).

Prevederile art. 6 paragraf 1) ale Convenției sunt aplicabile doar în cazul când „acuzatia în materie penală” este îndreptată împotriva unei persoane determinate și antrenează „consecințe importante privitoare la situația celui suspectat” (a se vedea Hotărîrea Neumaster versus Austria, 27.06.1968; Hotărîrea Escoubet versus Belgia,

28.10.1999, par. 34).

Așadar, Curtea a decis că noțiunea de „acuzatie” în sensul art. 6 paragraf 1) poate să prezinte, în unele cazuri, forma unor măsuri ce au repercusiuni importante privitoare la situația unei persoane suspectate de comiterea unei fapte penale, altele decât o notificare oficială prin care i s-ar imputa aceasta.

Determinarea cu precizie a momentului din care intervine o „acuzatie în materie penală”, potrivit jurisprudenței CtEDO, prezintă o deosebită importanță, întrucât din acel moment sunt garantate drepturile persoanei în calitate de bănuț, inclusiv cele prevăzute la art. 6 din CEDO.

CtEDO a statuat în cauza Brusco vs Franța, hotărârea din 14.10.2010 §47, că o persoană dobândește calitatea de bănuț, ce atrage aplicarea garanțiilor art. 6 din Convenție, nu din momentul în care această calitate îi este adusă la cunoștință, ci din momentul în care autoritățile naționale aveau motive plauzibile pentru a-l suspecta de comiterea unei infracțiuni.

Din punct de vedere procedural, necesitatea determinării momentului de la care se consideră fundamentată acuzarea, este strâns legată de posibilitatea celui acuzat de a cunoaște despre acest fapt și de a întreprinde măsurile prevăzute de lege pentru a-și promova și apăra drepturile și interesele legitime. Totodată, ține de menționat că nici Convenția și nici CtEDO nu operează cu termenii specifici de bănuț și învinuit, utilizați de legiutorul național, ci cu termenul generic de acuzat (de ex. cauza Eckle vs Germania, 1982), persoana căreia i s-a adus la cunoștință oficial despre existența unei acuzații în materie penală.

După cum a fost menționat, noțiunea de ”acuzare penală” poartă un caracter autonom și urmează a fi interpretată în conformitate cu Convenția, fapt statuat și în hotărârea în cauza Keonig din 28.06.1978, par.88. În materie penală, termenul rezonabil începe a decurge în conformitate cu prevederile art.6 par.1 al Convenției din ziua înaintării acuzații, ziua arestării, ziua informării oficiale despre pornirea urmăririi penale sau din ziua pornirii urmăririi penale (Hotărârea în cauza Wemhoff și Neumaster vs Germania din 27.06.1968 și Hotărârea în cauza Reingheizen din 16.07.1971).

Tot cu referire la categoria acuzație, în cauza Reinhardt și Slimane-Kaid vs. Franța (31 martie 1998, nr.21/1997/805/1008 și 22/1997/806/1009, par.93), Curtea a statuat, în sensul art.6 alin.(1) CoEDO că aceasta reprezintă notificarea oficială, provenind de la autoritatea competentă, cu privire la reproșul ce i se aduce unei persoane de a fi săvârșit o infracțiune, idee care cuprinde așa-numita repercursiune importantă asupra situației persoanei.

În cauza Deweer contra Belgiei din 27.02.80, nr.6903/75, Curtea a statuat asupra noțiunii de ”acuzatie” în materie penală la care face referire la art.6 CEDO, menționând că aceasta are un caracter autonom, care ignoră definițiile din dreptul intern. Acuzatia se definește ca notificarea oficială emanând de la autoritatea competentă, a unui reproș, de a fi comis o infracțiune. Notificarea nu trebuie să aibă o anumită formă, având acest caracter orice act implicit, care emana de la o autoritate de stat și care produce efecte importante asupra situației persoanei, conținând o acuzație penală implicită.

În aceeași Hotărâre, Curtea a menționat că, în sfera dreptului penal ”termenul

rezonabil” potrivit prevederilor art.6 alin.(1) CEDO „la necesitate începe în ziua în care persoanei îi este înaintată acuzarea” (cauza Neumeister din 27.06.68). ”Termenul rezonabil” poate în anumite circumstanțe, să înceapă să curgă și mai înainte de transmiterea cauzei în instanța competentă. În hotărârile judiciare pe cauzele Wemhoff și Neumeister din 28.06.68 și ulterior în cauza Ringeisen din 16.07.1971, punctul de pornire a fost corespunzător - data arestului persoanei, data la care persoana a fost oficial informată că urmărirea penală este posibilă, cât și data pornirii anchetei preliminare.

Conform par.41, 42 și 46 ale aceleiași Hotărâri CtEDO în cauza Deweer vs Belgia, se constată că, noțiunea de acuzat se recunoaște din data când împotriva persoanei s-a început urmărirea penală. Deși termenul de învinuit încă nu este aplicat oficial, însă reieșind din acțiunile organelor de drept care sunt îndreptate direct în vederea investigării implicării unei persoane în comiterea infracțiunii, acesta deja urmează a fi recunoscut ca fiind acuzat.

În cauza Padin Gestoso contra Spaniei din 08.12.1998 nr.39519/98, Curtea a apreciat că pînă la momentul începerii urmăririi penale și arestării reclamantului, situația sa nu a fost direct afectată de investigațiile dispuse de către judecătorul de instrucție. În consecință nefiind afectat de vreo măsură cu caracter penal pînă la acel moment, reclamantul nu avea calitatea de acuzat în sensul art.6 CEDO, pe care a dobândit-o doar la momentul începerii urmăririi penale împotriva sa. În consecință, garanția oferită de art.6 lit. a) CEDO, aceea de a fi informat asupra naturii acuzației, începe să funcționeze doar din acel moment.

Prin urmare, aceste ingerințe în drepturile și libertățile persoanei, fiind raportate la categoria bănuțului în procesul penal (art.63 Cod de procedură penală), adică persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune pînă la punerea sub învinuire, impune emiterea de către organul de urmărire penală sau procuror a procesului-verbal de reținere; hotărârii de aplicare a măsurii preventive neprivative de libertate sau a ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț – acte procedurale prin care este expus conținutul bănuțului și încadrarea juridică a faptelor infracționale de săvârșirea cărora este suspectat.

Așadar, instanța de apel a notat că *omiterea de către organul de urmărire penală a obligației procedurale pozitive de a-i recunoaște cet. Dadus Silvia calitatea de bănuț, în decurs de cel mult 5 zile din momentul de începere a primei acțiuni procedurale în raport cu aceasta (acțiunea de citare în calitate de bănuț), a condus la lezarea dreptului prevăzut de art. 63 alin.(1¹) Cod de procedură penală, de a beneficia de garanțiile statutului de bănuț, din momentul ce o „bănuțală rezonabilă” în privința acesteia a fost formulată în cadrul unui proces penal, inclusiv în cadrul procedurilor desfășurate în privința sa.*

Or, recurgerea de către procuror la tertipuri în fraudarea garanțiilor procedurale ale lui Dadus Silvia, pe care le avea în calitate de bănuț, reprezintă cu siguranță o violare a dreptului ultimei la un proces echitabil, în sensul art. 6 din Convenție.

Subsidiar, s-a reținut că urmărirea penală, fiind pornită *in personam*, calitatea de bănuț a lui Dadus Silvia i-a devenit cunoscută organului de urmărire penală din momentul dispunerii începerii urmăririi penale și, în acest sens, potrivit exigențelor impuse de CtEDO, „acuzația în materie penală” și implicit statutul de bănuț, urma

a fi adus la cunoștința pretinsului făptuitor, imediat ce a intervenit, prin efectul emiterii ordonanței de pornire a urmăririi penale.

Este indubitabil că ordonanțele de pornire a urmăririi penale din 11.09.2017 și 20.09.2017 reprezintă, în esență, acte procedurale care atestă bănuiele directe la adresa lui Dadus Silvia privind comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin.(2) lit.b), d) Cod penal, inclusiv reieșind din declarațiile victimei Vlădeii Veronica făcute la organul de urmărire penală, pînă la înregistrarea procesului penal, în care aceasta în mod direct și concludent indică asupra lui Dadus Silvia ca fiind persoana, care ar fi organizat plecarea sa în afara hotarelor țării, în scopul prestării serviciilor sexuale.

Este lesne de sesizat că, acuzațiile aduse în ordonanțele de pornire a urmăririi penale și cea de recunoaștere în calitate de bănuie sunt identice, motiv din care, în speță, nu există nici un argument plauzibil care ar justifica că motivele unei bănuiele rezonabile a lui Dadus Silvia de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin.(2) Cod penal, au devenit cunoscute organului de urmărire penală abia la data de 09.01.2018.

Curtea Constituțională în hotărârea nr.39 din 9 iulie 2001, pct.7, a statuat că în Republica Moldova dreptul intern și cel internațional reprezintă un tot întreg, jurisprudența CtEDO face parte din dreptul accesoriu la tratatul internațional (soft law), ea devenind parte integrantă a dreptului intern, și în acest sens, reținând prevederile art. 7 Cod de procedură penală, jurisprudența Înaltei Curți, pertinentă determinării statutului de bănuie al inculpatului la faza de urmărire penală și momentului în care acesta intervine, urmează a fi reținută drept prioritară în raport cu reglementările naționale.

La aprecierea notificării privind acuzația în materie penală a lui Dadus Silvia, instanța de apel a ținut cont de aprecierile Curții Constituționale din Decizia nr.62 din 13.05.2021 de inadmisibilitate a sesizării nr.170a/2020 pentru interpretarea articolului 70 alin.(3) din Constituție și pentru controlul constituționalității articolului 63 alineatele (1) și (1/1) din Codul de procedură penală.

Așa în pct.21), Înalta Curte a reținut că, pornirea urmăririi penale în privința unei persoane nu reprezintă, la modul general și abstract, o acuzație în materie penală. Această acțiune de urmărire penală poate comporta trăsăturile unei acuzații în materie penală doar în funcție de repercusiunile sale asupra situației unei persoane concrete și de caracterul acțiunilor de urmărire penală care vor fi desfășurate după pornirea urmăririi penale.

La caz, neafectarea drepturilor sau libertăților constituționale ale învinuitului, prin adoptarea acestui act procedural, nu poate fi reținută drept concludentă, deoarece Curtea Constituțională în pct. 8) al Hotărîrii nr.26 din 23.11.2010 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin.(6) art.63 din Codul de procedură penală, a relevat că, recunoașterea calității de bănuie presupune nu numai drepturi procesuale, dar și restrîngerea drepturilor constituționale legate de libertatea persoanei, dreptul la libera circulație ș.a. Și în cazul recunoașterii calității de bănuie pe cel de-al treilea temei - prin ordonanță - persoana este supusă unor restrîngeri: imposibilitatea legalizării unor acte (spre exemplu, de identitate), consemnarea faptului respectiv în cazierul judiciar, în cazul cînd persoana este nevinovată - suferința psihologică, cauzată de suspectarea de comiterea unei infracțiuni,

atitudinea societății și a victimei ș.a.

În acest aspect, Curtea Constituțională și-a exprimat dezacordul cu opinia Plenului Curții Supreme de Justiție, expusă în Hotărârea nr.7 din 04.07.2005, conform căreia „pornirea urmăririi penale, recunoașterea persoanei în calitate de bănuit, punerea persoanei sub învinuire, dispunerea efectuării unei expertize nu afectează drepturi sau libertăți constituționale”.

În sensul normelor constituționale, recunoașterea calității de bănuit/învinuit se aplică în interesul persoanei, pentru apărarea sa, persoana dobândind astfel drepturi suplimentare, reglementate de art. 64/66 Cod de procedură penală (să știe pentru ce faptă este bănuită/învinuită, să fie audiată în prezența apărătorului, să ceară recuzarea persoanei care efectuează urmărirea penală, a procurorului etc.).

Ținând cont de evoluarea hotărârilor procesuale adoptate în raport cu Dadus Silvia, se concluzionează că ordonanța de punere sub învinuire a acesteia din 04.04.2018, în baza art. 165 alin.(2) lit.b), d) Cod penal, este contrară prevederilor art. 63 alin.(3) Cod de procedură penală.

Or, încălcarea obligației procedurale pozitive a organului de urmărire penală de a-i recunoaște cet. Dadus Silvia calitatea de bănuit, imediat ce i-au devenit cunoscute motivele de a o bănui de comiterea infracțiunii imputate sau cel târziu, în termen de 5 zile din momentul începerii primei acțiuni în raport cu aceasta, conduce la o lezare semnificativă și substanțială a dreptului la un proces echitabil, în sensul art. 6 din Convenție.

În această ordine de idei, a fost remarcat și următorul fapt - calitatea de persoană bănuită apare doar în cadrul unei urmăririi penale.

Cadrul legal de reglementare procesual-penală distinge procedura începerii procesului penal (art.1 alin.(1) CPP), de cea a pornirii urmăririi penale (art.274 CPP). Astfel, procesul penal se consideră început din momentul sesizării sau autosesizării organului competent, care are sarcina de a stabili existența unei bănuieli rezonabile că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală.

Cu această ocazie organul de urmărire penală din momentul sesizării sau autosesizării în termenul de 30 de zile, până la darea ordonanței de începere a urmăririi penale, poate efectua acțiuni de urmărire penală cu respectarea prevederilor art. 279 alin.(1) Cod de procedură penală.

Finalitatea etapei de verificare a existenței bănuielii rezonabile este ordonanța de începere a urmăririi penale adoptată *in rem* sau *in personam*, fie de neîncepere a urmăririi penale.

În speță, instanța de apel a reiterat că, în conținutul ordonanței de începere a urmăririi penale din 11.09.2017 și a celei din 20.09.2017 este specificat făptuitorul, iar dacă acțiunile procesuale desfășurate în cauză penală vizează într-un fel sau altul presupusul făptuitor, deja este prezentă o acuzație în materie penală, nefiind condiționată de emiterea actelor stabilite la art. 63 alin.(1) Cod de procedură penală.

Deși calitatea procesuală de bănuit nu este una obligatorie în procesul penal, totuși organul oficial are obligația de a notifica persoana despre existența unor probe că ar fi implicată în săvârșirea unei infracțiuni. Or, legiuitorul a stabilit condițiile în care persoanei i se conferă acest statut, tocmai în scopul acordării garanțiilor în

vederea apărării drepturilor și intereselor legitime, în special pentru asigurarea dreptului la apărare.

Relevant este de menționat că și în pct.99 al Hotărîrii pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la imunitatea judecătorului nr.22 din 05.09.2013, se menționează ”În aspect procedural nu există diferență de principiu între pornirea urmăririi penale și pornirea procesului penal, în ambele cazuri fiind prezentă o acuzație în materie penală”.

Prin urmare, pornirea urmăririi penale în privința unei persoane, poate la fel reprezenta, de principiu, o acuzație în materie penală adusă acestei persoane.

Cu toate acestea, reținând raționamentele jurisprudenței CtEDO, cât și ale constatărilor Curții Constituționale din Deciziile din 29.03.2018 și din 13.05.2021, instanța de apel a reiterat că prima instanță justificat a apreciat că, la caz, calitatea de bănuț a lui Dadus Silvia urma a fi recunoscută procesual, *cel tîrziu la 03.12.2017*, adică după expirarea a 5 zile de la momentul citării și notificării oficiale a inculpatei de către organul de urmărire penală despre statutul său procesual.

Avînd în vedere aceste constatări, calitatea procesuală de bănuț a lui Dadus Silvia, în raport cu prevederile art. 63 alin.(2) Cod de procedură penală, a încetat de drept, *cel tîrziu în data de 03.03.2018*, or ulterior, în cauză nu a fost emisă o ordonanță motivată în baza art. 63 alin.(2) pct. 3 Cod de procedură penală, cu acordul Procurorului General sau adjuncților săi, de menținere în privința lui Dadus Silvia a calității de bănuț mai mult de trei luni, prin urmare pînă la această dată bănuței urma a-i fi înaintată învinuirea sau, în caz contrar, ultima urma a fi scoasă de sub urmărire penală.

În acest context, prin înaintarea acuzației față de inculpată în data de 04.04.2018, pe o durată ce a depășit termenul imperativ procesual de 3 luni (cu o lună și 1 zi), lui Dadus Silvia i-a fost îngădit dreptul legitim și garantat de art. 21, 26 din Constituția RM.

În așa fel, neînaintarea de către procuror a acuzației lui Dadus Silvia, pînă la expirarea termenului de 3 luni din momentul expirării a 5 zile din data primei acțiuni procesuale în raport cu aceasta, care a avut repercursiuni importante asupra situației sale personale, în conformitate cu prevederile legale și jurisprudența relevantă a CtEDO, sau refuzul scoaterii de sub urmărire penală a acesteia, generat de împiedicarea accesului la pîrghiile procedurale aferente exercitării tuturor drepturilor prevăzute de art. 66 Cod de procedură penală, reprezintă cu certitudine o violare a dreptului inculpatei Dadus Silvia la apărare și la un proces echitabil, consfințit în art. 6 al Convenției, care a afectat legitimitatea actului procedural contestat și impune soluția legală de desființare a actului de acuzare din 04.04.2018

Ținînd cont de circumstanțele expuse supra, instanța de apel a enunțat că prima instanță, în mod justificat a apreciat faptul că acuzația penală a fost înaintată oficial inculpatei Dadus Silvia odată cu pornirea urmăririi penale, adică la data de 11 septembrie 2017 și respectiv 20 septembrie 2017, odată ce din conținutul acestei ordonanțe, fără echivoc rezultă că declanșarea urmăririi penale rezultă din presupunerea rezonabilă că anume Dadus Silvia a săvârșit infracțiunea investigată, mai mult ca atît, aceasta a fost citată la organul de urmărire penală în calitate de bănuț pentru data de 28.11.2017, notificînd-o despre acest fapt și telefonic, pe

25.11.2017.

Prin urmare, instanța de apel a reținut că în partea descriptivă a ordonanțelor de pornire a urmăririi penale din 11 septembrie 2017 și respectiv 20 septembrie 2017, fără echivoc, s-a indicat asupra existenței bănuielii rezonabile de săvârșirea de către Dadus Silvia a infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit b), d) și respectiv 165 alin. (2) lit. d) Cod penal, or, aceste circumstanțe sunt de natură să confirme faptul că Dadus Silvia a fost acuzată în materie penală de la momentul declanșării urmăririi penale, adică de la 11 septembrie 2017 și respectiv 20 septembrie 2017, ulterior aceasta a fost citată la organul de urmărire penală în calitate de bănuită pentru data de 28.11.2017, notificând-o despre acest fapt și telefonic, pe 25.11.2017.

Astfel că, anume de la această dată urmează a fi calculată obținerea de către Dadus Silvia a calității de bănuit, iar în consecință, acesteia îi putea fi înaintată învinuirea nu mai târziu de data de 03.03.2018.

În așa mod, pornirea urmăririi penale *in personam* are valența unei acuzații în materie penală. Pornirea urmăririi penale in personam, în privința lui Dadus Silvia, și neinformarea acestei persoane despre dreptul la apărare, în timp ce legislația națională prescrie în mod imperativ informarea bănuitului despre acuzațiile aduse și drepturile procesuale în termen de 5 zile (cu anumite excepții care nu sunt relevante cazului din speță), nu se conciliază cu principiile de drept ale unui proces echitabil. Deci, termenul de atribuire lui Dadus Silvia a statutului de bănuită urmează a fi calculat de la 03.12.2017.

Concomitent cu pornirea urmăririi penale, organul de urmărire penală a stabilit existența bănuielii rezonabile care a constituit obiectul cercetărilor în cauza penală nominalizată, acțiunile constatate fiind imputate anume inculpatei Dadus Silvia.

În acest sens, instanța de apel a reținut că la data de 04 aprilie 2018, Dadus Silvia a fost pusă sub învinuire și audiată în calitate de învinuit, fapt realizat în afara termenului de trei luni, adică contrar prevederilor art. 63 alin. (2) pct. 3), alin. (3) Cod de procedură penală. Or, din materialele cauzei rezultă că calitatea de bănuit a Silviei Dadus se impunea a fi calculată din data de 03.12.2017, adică de la expirarea a 5 zile de la ziua în care Dadus Silvia urma să se prezinte în calitate de bănuit în fața organului de urmărire penală la data de 28.11.2017, și anume din 03.12.2017 până la 03.03.2018, dată după care organul de urmărire penală urma în mod obligatoriu și necondiționat să o scoată de sub urmărire penală.

Potrivit jurisprudenței CtEDO, dreptul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă nu este unul absolut. Însă, Curtea Constituțională în pct. 6 a Hotărârii nr. 26 din 23.11.2010, a statuat că cadrul legal național instituie excepții de la acest drept doar la art. 287 Cod de procedură penală, potrivit căruia reluarea urmăririi penale se admite numai dacă „fapte noi sau recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată”.

La caz, însă, organul de urmărire penală a admis o ingerință în garanțiile prevăzute de art. 22 Cod de procedură penală, anume în dreptul de a nu fi urmărit de mai multe ori pentru aceeași faptă, drept prevăzut și în art. 4 al Protocolului nr.7 a Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale

și art. 21 din Constituția R. Moldova, deoarece după încetarea de drept a calității de bănuț, organul de urmărire penală era în drept, în cazul apariției unor fapte noi sau recent descoperite, ori descoperirii unui viciu fundamental, de a relua urmărire penală în conformitate cu art. 287 Cod de procedură penală, însă nu a fost emisă o ordonanță motivată în acest sens, potrivit art. 255 Cod de procedură penală.

Așa cum, nu a fost emisă o ordonanță de scoatere a lui Dadus Silvia de sub urmărire penală la data de 04.03.2018, ceea ce prin sine nu omite dreptul lui Dadus Silvia de a nu fi urmărită, judecată sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă, deci nu exclude existența circumstanțelor care exclud tragerea repetată a acestuia la răspundere penală pentru perioada de după 03.03.2018 până în prezent.

Astfel, potrivit art. 63 alin. (3) raportat la art. 284 Cod de procedură penală, se stabilește reabilitarea și finalizarea oricăror acțiuni de urmărire penală în privința lui Dadus Silvia la expirarea termenului de 3 luni de menținere în calitate de bănuț, adică începând cu data de 03.03.2018, astfel că se impune necesitatea încetării procesului penal.

Mai mult, actele de urmărire penală îndeplinite de organul de urmărire penală (procuror) în perioada de după 03.03.2018 sunt lovite de nulitate atât în temeiul prevederilor art. 251 Cod de procedură penală, cât și în temeiul faptului că sunt contrare principiului de drept aplicat în jurisprudența națională și internațională - dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori, ce corespunde hotărârii Curții Constituționale menționate, Constituției R.M. și prevederilor CEDO.

În contextul celor expuse, instanța de apel a respins, ca fiind declarative, argumentele acuzatorului de stat, precum că, ordonanța de punere sub învinuire din 04.04.2018 a fost înaintată în termenul de 3 luni de la data în care Dadus Silvia a fost recunoscută în calitate de bănuț la data de 09.01.2018, or, Dadus Silvia a fost citată de a se prezenta în calitate de bănuț în fața organului de urmărire penală pentru data de 28.11.2017, astfel, fiind justificate motivele unei bănuțeli rezonabile a lui Dadus Silvia de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) Cod penal, până la data de 09.01.2018.

Generalizând cele expuse supra, instanța de apel a conchis că prima instanță în mod întemeiat a ajuns la concluzia că este neîndoielnică necesitatea încetării procesului penal de învinuire a Silviei Dadus în baza art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, din motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează tragerea la răspundere penală.

4. Legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel este contestată cu recurs ordinar de către procuror, prin care, invocându-se temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, se solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente:

- instanțele de fond au adoptat o soluție greșită încetând procesul penal în privința lui Dadus Silvia, constatând eronat admiterea unor încălcări procesuale admise de organul de urmărire penală la efectuarea urmăririi penale, care au dus, în esență, la soluția declarării nule a ordonanței de punere sub învinuire a lui Dadus Silvia din 04.04.2018, fapt ce exclude, în consecință, tragerea la răspundere penală a inculpatei și condiționează încetarea procesului penal în privința acesteia;

- poziția primei instanțe, susținută de către instanța de apel referitor la faptul că anume de la pornirea urmăririi penale, Dadus Silvia a dobândit calitatea procesuală de bănuț, "*urmărirea penală fiind pornită in personam*" sunt incorecte. În argumentarea acestei poziții, instanța s-a axat pe faptul că, prin indicarea numelui inculpatei în textul ordonanțelor prin care a fost pornită urmărirea penală, acesteia i-a fost atribuită calitatea de bănuț, această constatare contravine situației de fapt și de drept existente. Or, în partea dispozitivă a ordonanțelor, prin care a fost pornită urmărirea penală, nu este indicat numele inculpatei, ele fiind pornite „*in rem*” și nu „*in personam*”. Simpla utilizare a numelui lui Dadus Silvia nu prezumă că, în privința acesteia au fost întreprinse acțiuni procesuale ce ar reprezenta repercusiuni importante pentru aceasta. De fapt, până la atribuirea prin acte stipulate în art.63 Cod de procedură penală, a calității de bănuț, organul de urmărire penală nu a întreprins acțiuni procesuale în privința ei și cu participarea lui Dadus Silvia, sau acțiuni procesuale ce într-un mod oarecare ar fi lezat acesteia dreptul la un proces echitabil.

La acest compartiment urmează de atras atenția, că deși prima instanță în motivarea sentinței a stabilit că Dadus Silvia a dobândit calitatea procesuală în momentul emiterii ordonanțelor de pornire a urmăririi penale, adică - 11.09.2017 și 20.09.2017, totuși, ulterior stabilește o altă dată la care urma a fi recunoscută în calitate de bănuț, și anume - "...cel tîrziu 03.12.2017...", aducând ca argumente în acest sens alte circumstanțe în favoarea lor, și anume: acțiunea de citare în calitate de bănuț;

- aprecierea situației de fapt și de drept privind atribuirea, totodată, a calității de bănuț lui Dadus Silvia prin niște acte (acțiunea de citare în calitate de bănuț) care de fapt nu i-au adus nici o ingerință în sensul art.6 CEDO, a fost făcută incorect de către instanță și nu pot fi atribuite la noțiunea de „acuzăție în materie penală.”. Or, după cum s-a stabilit în cadrul audierii inculpatei ultima a declarat doar că: "...mama i-a comunicat că acasă a venit o citație și a fost chemată la organele de urmărire penală”. Astfel, se conchide că Dadus Silvia, fiind în acel moment peste hotarele Republicii Moldova, a cunoscut telefonic prin intermediul mamei acesteia, doar despre faptul că este citată la organele de poliție, fără a fi stabilit în rezultatul audierii ei: de către cine concret a fost citată, unde a fost citată, dacă a cunoscut motivul citării sau esența citației.

Totodată, în ședința de judecată, potrivit procesului verbal de audiere a inculpatei, ultima nu a declarat precum că a purtat careva discuții cu reprezentantul organului de urmărire penală în legătură cu careva acuzații despre comiterea de către ea a careva infracțiune. La fel, în cadrul cercetărilor judecătorești, instanța nu a pus în discuție raportul ofițerului principal al SUP a CCTP al INI al IGP, Ceban Alexandru, din 25.11.2017, în baza căruia ulterior a stabilit că Dadus Silvia prin acesta a fost notificată telefonic.

Prin urmare, notificarea oficială, venită din partea autorității competente, se constată a fi ordonanța de recunoaștere a cet. Dadus Silvia în calitate de bănuț din 09.01.2018;

- instanța de apel nu și-a motivat soluția, prin prisma art. 3 CtEDO, dreptul la o investigație detaliată și efectivă a victimelor traficului de ființe umane, în raport cu presupusele încălcări ale drepturilor inculpatului, (care nu au fost invocate de

apărare în cursul efectuării acțiunii - când partea a fost prezentă, sau la terminarea urmăririi penale - când partea a luat cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată), ce țin de procedura recunoașterii în calitate de bănuț.

La acest aspect, fiind pertinentă și cauza CEDO, Mereuța c. Republicii Moldova, 15 mai 2018 (cererea nr. 64401/11), în care Curtea a notat că, deși principalul suspect a fost identificat și își recunoscuse vina, ancheta nu a condus la pedepsirea persoanei responsabile, deoarece nu au fost respectate termenele prevăzute de legislația procesual-penală și anume organul de urmărire penală nu ar fi respectat termenele limită prevăzute de Codul de procedură penală pentru a-1 pune sub învinuire. Astfel, Curtea a statuat că, ancheta penală cu referire la plângerile lui Mereuța, în legătură cu leziunile provocate de către o persoană nu a fost eficientă și în consecință a avut loc încălcarea art. 3 din Convenție sub aspect procedural;

- instanța de apel, menținând soluția primei instanțe, nu a respectat prevederile art. 101 alin. (1) din Codul de procedură penală, nu a clarificat aspectele esențiale descrise în apelul procurorului, prin ce a fost afectată soluția adoptată, or, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor indicate în apel, decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

4.1. În recursul ordinar declarat de către avocatul Bondarenco Oleg în numele inculpatei Dadus Silvia, invocându-se temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, se solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În susținerea recursului ordinar declarat, apărarea a menționat că în pofida reglementărilor legale și jurisprudenței CtEDO, la soluționarea apelului, instanța de apel a ignorat obligația sa legală de a se pronunța asupra motivelor invocate în susținerea apelului apărării declarat în numele inculpatei Dadus Silvia, și anume:

- cu referire la caracterul superficial al învinuirii înaintate inculpatei în pofida stabilirii mai multor circumstanțe care atestă că faptele expuse în rechizitoriu sunt denaturate și în contradicție vădită cu circumstanțele reale ale cazului;

- cu referire la lipsa probelor care atestă preținse fapte de recrutare și transportare a preținsei victime de către inculpata Dadus Silvia;

- cu referire la lipsa probelor care atestă preținse stare de vulnerabilitate a preținsei victime;

- cu referire la lipsa probelor care atestă săvârșirea infracțiunii în criminate "de către două sau mai multe persoane";

- cu referire la caracterul declarativ a declarațiilor preținsei părți vătămate Vlădeii Veroinica și lipsa unor probe obiective și concludente care ar confirma aceste declarații.

Subsecvent, apărarea a susținut că ignorarea de către instanța de apel a obligației sale legale de a se pronunța asupra tuturor motivelor apelului, a afectat dreptul inculpatei Dadus Silvia la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO.

5. Judecând recursurile ordinare în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

În speță, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și au declarat recursurile ordinare în termen.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală,

judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul, să caseze total hotărârea atacată și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. *Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.*

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări sa comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă normele de drept procesual penal au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Din textele recursurilor ordinare declarate, se atestă că titularii acestora invocă în calitate de temei pentru casarea hotărârii instanței de apel art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, în cazurile când: *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.*

Potrivit prevederilor art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludentei, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor.

În sensul celor expuse supra, Colegiul penal lărgit constată lipsa motivării clare de către instanța de apel asupra motivelor invocate în apeluri, reieșind din următoarele considerente.

Fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării

cercetării judecătorești, urmează să expună în hotărârea adoptată situația de fapt reținută pe baza probatoriului administrat și să formuleze niște concluzii temeinice, cu suport probator, privitor la vinovăția sau nevinovăția inculpatului de cele imputate prin rechizitoriu, pronunțându-se argumentat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat.

În același context, Colegiul penal lărgit, mai menționează și despre stipulările prevăzute de art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, conform cărora toate probele administrate în cauză trebuie să fie verificate sub toate aspectele, complet și obiectiv, iar ulterior, analizate în coroborarea lor din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității informației ce o conțin. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare.

Raportând dispozițiile legale incidente la textele recursurilor ordinare declarate, Colegiul penal lărgit constată că în speță se confirmă temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume, că *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.*

Față de cele ce preced, în cauza deferită judecății, Colegiul penal lărgit constată că contrar celor stipulate de legea procesual-penală, instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator, nu a examinat cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv, adoptând o soluție motivată superficial, fără a se expune clar asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prin urmare, contrar celor reținute de instanța de apel, Colegiul penal lărgit opinează că aceasta, la adoptarea soluției, nu a elucidat acele fapte importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, nu a pătruns în esența problemelor de fapt și de drept, acceptând erorile comise de prima instanță, cu privire la încălcările de procedură penală ce au dus la pronunțarea unei soluții incorecte.

Subsidiar celor expuse supra, Colegiul penal lărgit explică că o hotărâre motivată, în sensul jurisprudenței CtEDO, trebuie să conțină motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților în raport cu analiza probatoriului administrat în cauză.

Motivarea hotărârii judecătorești trebuie realizată într-o manieră clară și coerentă, întrucât, pe de o parte, este indispensabil necesară pentru controlul exercitat de jurisdicția ierarhic superioară, iar pe de altă parte, constituie, pentru părțile litigante, o garanție împotriva arbitrariului, furnizându-le dovada că cererile și mijloacele lor de apărare au fost riguros analizate. Totodată, urmează a se reține că motivarea unei hotărâri judecătorești este un proces de analiză și sinteză a actelor și lucrărilor dosarului, care nu presupune în mod necesar expunerea tuturor elementelor de amănunt, atâta timp cât sunt valorificate toate aspectele relevante din punct de vedere a probatoriului și sunt menționate componentele obligatorii ale motivării unei hotărâri penale.

Revenind la cazul suspus judecății, Colegiul penal lărgit reține că din invocările acuzării rezultă dezacordul cu soluția instanței de apel de încetare a procesului penal intentat în privința lui Dadus Silvia în baza art. 165 alin. (2) Cod penal, întrucât eronat s-a statuat că procesul penal a fost pornit *in personam*, astfel

că ordonanța de pornire a urmăririi penale nu se atribuie la categoria actelor enunțate în alin. (1) art. 63 Cod de procedură penală și că nu sunt aplicabile prevederile art. 251 Cod de procedură penală, or partea apărării nu a respectat prevederile alin. (4) art. 251 Cod de procedură penală.

Lecturând textul hotărârii recurate, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel nu a analizat motivele din cererea de apel declarată de către procuror și s-a expus superficial la cele arătate supra, limitându-se la preluarea totală a motivării formulate de prima instanță, ceea ce contravine spiritului art. 6 §1 CoEDO, care impune instanțelor naționale să-și motiveze deciziile, prin examinarea în mod real a problemelor esențiale care au fost supuse spre judecată instanței (*hotărârea Boldea versus România*) și să analizeze din nou cauza, în fapt și în drept, răspunzând argumentat la criticile și mijloacele invocate de părți, or, doar astfel se demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul examinării acestei cauze penale (*hotărârea Fomin versus R. Moldova*).

Astfel, se reține că hotărârile privind pornirea urmăririi penale sunt acte procedurale, adică niște procedee legate de desfășurarea normală a urmăririi penale și, prin sine însăși, pornirea urmăririi penale, nu afectează drepturi sau libertăți constituționale. Acestea sunt niște măsuri procesuale prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică, au un scop legitim de a asigura măsuri eficiente de luptă cu criminalitatea.

Reieșind din prezentele rațiuni, Colegiul penal lărgit menționează că din analiza ordonanțelor de începere a urmăririi penale din 11 septembrie 2017 și 20 septembrie 2017 (f.d.1, 4 (Vol. I) se atestă că aceste ordonanțe, cu adevărat conțin referire expresă la faptul săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal de către Dadus Silvia față de Vladei Veronica, fiindu-le date nr. 2017515183, și respectiv, 2017515189.

Prin ordonanța din 21 septembrie 2017 au fost conexe cauzele penale vizate (f.d. 7, Vol. I).

La 20 noiembrie 2017, de către ofițerul principal al SUP a CCT al INI al IGP al MAI, comisar principal, Ceban Alexandru, a fost citată Dadus Silvia cu scopul audierii și recunoașterii în calitate de bănuită (f.d.126, Vol. I).

Potrivit raportului din 27 noiembrie 2017, ofițerul principal al SUP, Ceban Alexandru, printr-o convorbire telefonică, i-a comunicat lui Dadus Silvia necesitatea prezentării acesteia la organul de urmărire penală pentru data de 28 noiembrie 2017 (f.d.127, Vol. I).

Așadar, examinând ordonanțele nominalizate supra, se atestă că acestea pot fi formal apreciate ca având întrunit primul element al noțiunii de acuzație în materie penală – adică notificarea oficială, venită din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale.

Totuși, pentru ca acest act procesual să constituie temei de a-l aprecia drept actul de la care începe a curge termenul de bănuită pentru Dadus Silvia, este important că acesta să întrunească și cel de-al doilea element al noțiunii de “acuzație în materie penală” în sensul Convenției, care se manifestă prin existența unor “repercusiuni importante asupra situației (persoanei)”.

Sub acest aspect, nu se atestă prezența cărorva repercusiuni importante asupra

situației (persoanei) prin adoptarea unei astfel de ordonanțe de începere a urmăririi penale, odată ce aceasta nu a cauzat careva limitări a drepturilor sau libertăților fundamentale ale inculpatei Dadus Silvia.

Mai mult, potrivit materialelor cauzei, careva acțiuni de urmărire penală nu au fost întreprinse de către organul de urmărire penală. Or, repercusiunile la care fac referire instanțele de fond, sunt neîntemeiate, iar *venirea lui Dadus Silvia din Turcia în Republica Moldova constituie obligația acesteia din statutul procesual avut la caz, și nicidecum o limitare a cărorva drepturi*. Or, instanța de apel nu a indicat cum actul procesual în sine s-a răsfrâns negativ asupra situației lui Dadus Silvia și ce repercusiuni importante a avut pentru situația ultimei, ultimul fapt fiind o cerință esențială în cazul invocării, actului de pornire a unei proceduri penale ca „*notificarea oficială, emanând de la autoritatea competentă, a reproșului de a fi săvârșit o infracțiune penală*” (hotărârea CtEDO *Deweer versus Belgia*).

Subsidiar, instanța de recurs ordinar accentuează, că legea procesual-penală determină strict, că termenul de menținere a calității de bănuț se calculează începând cu data emiterii actelor procedurale, prevăzute în art. 63 alin. (1) pct. 1)-3) Cod de procedură penală, iar în cazul constatării faptului că față de o persoană există anumite bănuțeli rezonabile, cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și în raport cu aceasta, sunt efectuate anumite acțiuni procedurale, care creează repercusiuni importante asupra situației persoanei, potrivit alin. (1¹) art. 63 Cod procedură penală, organele de urmărire penală au obligația să recunoască această persoană în calitate de bănuț și să aducă la cunoștință informația despre drepturile prevăzute la art. 64 Cod de procedură penală.

În acest context, Colegiul penal lărgit consideră că argumentele instanțelor de fond privind necesitatea de a calcula începerea curgerii termenului de recunoaștere în calitate de bănuț a lui Dadus Silvia de la data adoptării ordonanțelor de începere a urmăririi penale, adică 11 septembrie 2017 și respectiv 20 septembrie 2017, sunt neîntemeiate.

Subsecvent, se reține că hotărârile adoptate în speță nu-și găsesc justificare obiectivă prin prisma prevederilor art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală, instanțele de fond limitându-se la o trimitere generală asupra normei nominalizate, fără a o racorda la caz și fără a motiva netemeinicia afirmațiilor acuzării că nulitatea invocată se atribuie la categoria celor *relative* și nu la absolute (art. 251 alin. (2) Cod de procedură penală) și că apărarea este decăzută de drept să invoce această nulitate, or nulitatea actelor nu a fost invocată la etapa urmăririi penale de către avocatul Croitoru Mihail, care a intervenit în proces din momentul recunoașterii lui Dadus Silvia în calitate de bănuț (f.d. 138, Vol. I), nici de inculpata Dadus Silvia, la fel, nu au invocat nulitatea actelor nici avocații Cortac Nicolae (mandatul f.d. 157, Vol. I); Dilion Dorina (mandatul f.d. 174, Vol. I) care au asigurat apărarea la etapa urmăririi penale. Pe parcursul examinării cauzei în prima instanță, la fel, partea apărării nu a invocat încălcări de procedură penală, nulitatea actelor procedurale. Din susținerile verbale scrise de către avocatul Dilion Dorina în numele inculpatei (f.d. 154-159, Vol. II), rezultă că nu s-a invocat nulitatea actelor procesuale, s-a solicitat achitarea inculpatei pe motive că nu sunt întrunite elementele infracțiunii și că nu se confirmă însuși existența faptei infracțiunii.

Reieșind din aceste circumstanțe, rezultă că în sentință încălcarea prevederilor art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală a fost admisă din oficiu, ce nu este corect și nu poate fi menținut.

Respectiv, din textul hotărârilor adoptate pe caz, rezultă că instanțele nu și-au motivat sub acest aspect soluția și nu au indicat la circumstanțele ce fac posibilă concluzionarea că încălcarea normelor procesuale penale nu poate fi înlăturată decât prin anularea actului, așa cum se indică în alin. (1) art. 251 Cod de procedură penală.

Totodată, instanțele nu au ținut cont de faptul că atunci când se ridică, în termen, excepții de nulitate (absolută sau relativă), probele nu pot fi excluse din dosar, legea obligând instanța să argumenteze excluderea probei nule și să purceadă la verificarea datelor, asigurând respectarea tuturor drepturilor procesuale, și la aprecierea acestora prin prisma prevederilor art. 100-101 Cod de procedură penală.

Prin urmare, instanța de apel urma să cerceteze minuțios aspectele învinuirii înaintate inculpatei Dadus Silvia în baza art. 165 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, să verifice și să aprecieze conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării acestora și să-și argumenteze corespunzător concluziile trasate pe marginea alegațiilor expuse de părți.

5.2. În continuarea expunerilor sale, analizând recursul ordinar declarat de către avocatul Bodarenco Oleg în numele inculpatei Dadus Silvia, prin care se invocă neexpunerea instanței de apel asupra cererii de apel declarate de avocatul Dilion Dorina în numle inculpate Dadus Silvia din 28 iunie 2021 (f.d. 191-197, Vol. II), Colegiul penal lărgit reiterează că instanța de apel *nu s-a expus sub nici o formă asupra acestei cereri de apel, ignorând, astfel, motivele invocate în apel de către apărare în susținerea poziției înaintate, și anume:*

”- cu referire la caracterul superficial al învinuirii înaintate inculpatei în pofida stabilirii mai multor circumstanțe care atestă că faptele expuse în rechizitoriu sunt denaturate și în contradicție vădită cu circumstanțele reale ale cazului;

- cu referire la lipsa probelor care atestă pretinse fapte de recrutare și transportare a pretinsei victime de către inculpata Dadus Silvia;

- cu referire la lipsa probelor care atestă pretinsa stare de vulnerabilitate a pretinsei victime;

- cu referire la lipsa probelor care atestă săvârșirea infracțiunii încriminate "de către două sau mai multe persoane”;

- cu referire la caracterul declarativ a declarațiilor pretinsei părți vătămate Vladei Veroinica și lipsa unor probe obiective și concludente care ar confirma aceste declarații”.

Astfel, anume asupra acestor motive invocate în apelul declarat de către avocatul Dilion Dorina în numle inculpate Dadus Silvia din 28 iunie 2021 (f.d. 191-197, Vol. II) instanța de apel nu s-a pronunțat și nu a întreprins măsurile necesare pentru a elucida circumstanțele esențiale ale cauzei.

În acest sens, se notează că potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (Suominen c.

Finlandei (2003) §37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) §85).

De asemenea, în hotărârea CtEDO în cauza Helle împotriva Finlandei, 19 decembrie 1997, pct. 60, se reține că noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă care nu și-a motivat decizia, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară fie prin alt mod, **să fi examinat totuși în mod real chestiunile esențiale supuse atenției sale.**

Așadar, sintetizând jurisprudența constantă a CtEDO, și anume, dispozițiile art. 6 §1 CtEDO, se constată impunerea instanțelor naționale să-și motiveze deciziile, urmând să fie examinate în mod real problemele esențiale care au fost supuse spre judecată instanței, iar în considerentele hotărârii trebuie să se regăsească argumentele care au stat la baza pronunțării acesteia (*hotărârea Boldea versus România*).

În continuarea aceluiași gând, CtEDO a consemnat în repetate rânduri că, la judecarea cauzei de către instanța de apel și la adoptarea deciziei, aceasta nu se poate limita la preluarea totală sau parțială a motivării formulate de instanța de fond, ci trebuie să analizeze din nou cauza, în fapt și în drept, și să răspundă argumentat la criticile și mijloacele de apărare invocate de părți, or, doar astfel se demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul examinării acestei cauze penale (*hotărârea Fomin versus R. Moldova*).

5.3. Rezumând cele menționate supra, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel nu a respins argumentat toate alegațiile invocate în cererile de apel și nu a formulat o motivare corespunzătoare vis-a-vis de chestiunile care au importanță decisivă în cauză, fiind prezentă eroarea de drept prescrisă de pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală.

Astfel, la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate în cererile de apel, și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursurile ordinare declarate, nominalizate în prezenta decizie, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, și în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu și de practica relevantă a CtEDO, în cadrul unui proces de judecată contradictoriu, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

6. În conformitate cu art. art.434, 435 alin.(1), pct. 2), lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

DECIDE :

Admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Sâli Radu, și de către avocatul Bondarenco Oleg în numele inculpatei Dadus Silvia, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel

Chişinău din 18 ianuarie 2022, în cauza penală privind-o pe **Dadus Silvia** xxxxx, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chişinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu este supusă căilor de atac.

Decizia motivată pronunţată la **20 octombrie 2022**.

Preşedinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Plămădeală Ghenadie

Catan Liliana